

СЕКЦІЯ 7. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Прокопій Д. А.

*аспірантка відділу соціальної стратегії
центру економічних і соціальних досліджень
Національного інституту стратегічних досліджень
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-297-8-20>

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ ЖІНОК НА РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Проблема гендерної нерівності жінок на ринку праці сьогодні є досить актуальним в Україні, а особливо в умовах воєнного стану. Становище жінок в українському суспільстві сьогодні характеризується нерівністю. Насамперед – це стосується ринку праці, а саме можливостей просування кар'єрними сходами та рівнем оплати праці на рівні з чоловіками.

Незважаючи, на наявність законодавчих актів, прийнятих на міжнародному та національному рівнях, покликаних розв'язувати проблеми гендерної нерівності особливо на ринку праці, міжнародні організації та національні уряди продовжують наголошувати на актуальність гендерної проблематики в Україні. На національному рівні українське законодавство гарантує рівність чоловіків та жінок і це закріплено в:

– ст. 24 Конституції України, яка визначає рівність чоловіків та жінок в усіх сферах життя;

– Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;

– «Державній стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року» від 12.08.2022 року та інших нормативно-правових актів.

Проте сьогодні все ще існують системні проблеми у цій сфері.

Гендерна сегрегація та дискримінаційне ставлення до жінок на роботі є поширеним явищем (а саме це вікова дискримінація жінок

старше 45 років, жінок з маленькими дітьми та вагітних жінок). Зайняті жінки мають менший доступ до фінансів порівняно з чоловіками: гендерний розрив в оплаті праці між чоловіками та жінками в Україні становить 23% [1].

Неможливість реалізувати свій потенціал – це причина гендерних стереотипів у суспільстві. Гендерні стереотипи – це узагальнені уявлення про те, якими якостями мають володіти чоловіки й жінки та які соціальні ролі вони мають виконувати. Один з таких стереотипів, що роль «годувальника» в сім'ї має виконувати – чоловік. А догляд за оселею, приготування їжі, виховання дітей – справа виключно жіноча. Переконавання про те, що виховання та догляд за дітьми – це обов'язок жінок може завадити їм у кар'єрі. Роботодавці не завжди хочуть брати молодих жінок, вважають за краще найняти чоловіка в яких менше шансів, що вони підуть у декретну відпустку.

Основною причиною гендерної нерівності є існування гендерних стереотипів. І тому право на існування вони не мають, адже гендерні стереотипи – це лише помилкові уявлення та стереотипне мислення, яке цілеспрямоване диктує поведінку чоловікам і жінкам у суспільстві. Гендерні стереотипи звужують спроможність чоловіків і жінок розвивати свої здібності, займатися улюбленою справою (кар'єрою) та робити вибір щодо свого життя. Гендерні стереотипи встановлюють цінність особистості незалежно від її статі, що є порушенням фундаментальних прав людини і це зумовлює гендерну нерівність у суспільстві.

В умовах воєнного стану ситуація в Україні поки що не найкраща. Адже, ринок праці зазнав суттєвих змін, а саме: скорочення виробництва, а й з тим працівників; зниження заробітної плати; перехід на скорочений робочий день, безробіття.

Що стосується оплати праці, то в Україні середньомісячна заробітна плата жінок на 18,4%, нижче ніж відповідний показник у чоловіків (13802 тис. грн – у жінок і 16912 тис. грн у чоловіків) [2]. Війна також спричинила високий рівень безробіття серед жінок. За даними Державної служби зайнятості станом на 1.04.2023 р. він становить 71,8% на противагу від 28,2% серед чоловіків [3].

І тому, вкрай необхідно досягнути гендерну рівність. Оскільки, рівний доступ жінок і чоловіків до соціальних благ, можливостей, ресурсів і винагород є одним із пріоритетним напрямком на шляху до європейського майбутнього України. У гендерно-рівному суспільстві, жінки й чоловіки обирають професію за покликом. Отримують однакову оплату праці та вільно рухаються кар'єрним сходам завдяки своїм

умінням. Таке суспільство ставиться однаково поважно до жінок і чоловіків та уважно враховує їх погляди при прийнятті рішень, створенні законів і реалізації політики.

Отже, в результаті вище зазначеного, для післявоєнного відновлення потрібно продовжувати вдосконалювати нормативно-правову базу з питань забезпечення гендерної рівності та її адаптацію до європейської. Цьому сприятиме затвердження Закону України «Про Рівне винагородження за рівноцінну працю». Також необхідно активно проводити інформаційно-комунікаційні заходи, які будуть спрямовані на подолання гендерних стереотипів щодо «жіночих» та «чоловічих» професій та упередженого ставлення з боку роботодавців, особливо при прийнятті на роботу. І тоді чоловіки й жінки зможуть позбутися тиску суспільства та реалізувати свій потенціал незалежно від гендерних ролей продиктованими стереотипами. Жінки й чоловіки будуть набагато щасливішими у гендерно-рівному суспільстві, адже їх можливості не будуть залежати від їх статі.

Література:

1. ПРООН. «Гендерний профіль України: Основні факти». URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/gender-profile-ukraine>
2. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analitics/68>